

Verslag netwerkdag taalspecialisten 21 april 2016

Zo'n 50 taalspecialisten bezochten de netwerkdag op 21 april in Congrescentrum Vredenburg. Joanneke Prenger opende de dag door kort enkele nieuwe publicaties en nieuwsberichten toe te lichten:

- [Lezen in het basisonderwijs opnieuw onderzocht](#) – een overzicht van empirisch onderzoek naar (begrijpend) lezen, fictie en leesbevordering.
- De [Vakspecifieke trendanalyse Nederlands](#) - wat zijn momenteel de trends binnen het schoolvak Nederlands? Wat zijn verbeterpunten voor het vak? SLO voert voor elk schoolvak een trendanalyse uit, waarin wordt beschreven wat er in zo'n schoolvak speelt en hoe het zich in de toekomst – naar verwachting – zal ontwikkelen.
- Op 31 maart vond een veldraadpleging plaats rondom het domein Mondelinge Taalvaardigheid met als vraag 'welke doelen en factoren uit het onderwijsleerproces moeten meegenomen worden in de peiling van het voorjaar van 2017'. Een aantal taalspecialisten uit het netwerk praatten die avond mee. SLO maakte op basis van deze veldraadpleging een domeinbeschrijving voor de Onderwijsinspectie die als basis dient voor de aanbesteding. De domeinbeschrijving is vanaf mei op te vragen bij SLO.
- [Geïntegreerd lees- en schrijfonderwijs in het vo](#) - Deze brochure geeft een praktisch hulpmiddel voor leerkrachten Nederlands die meer samenhang in en tussen hun lees- en schrijflessen willen aanbrengen. Binnenkort verschijnt in [SLO Context](#) een artikel waarin wordt verteld hoe ook voor het po aan dit thema gewerkt wordt.
- Het Platform Taalgericht Vakonderwijs organiseert op 30 november 2016 haar vijftiende werkconferentie met als thema '[Werken aan Vaktaal](#)'. Ook interessant voor po!

Daarnaast vertelde Joanneke over de plannen om het landelijk netwerk voor taalcoördinatoren en het landelijk netwerk voor taalspecialisten samen verder te laten gaan onder de naam het Landelijk Netwerk Taal in het basisonderwijs. Niet met het doel de afzonderlijke netwerken op te heffen – er zal in de programmering oog blijven voor de eigenheid van beide netwerken – maar om vaker samen op te kunnen trekken en van elkaar te leren. Het nieuwe [Landelijke Netwerk Taal](#) kan zo een ontmoetingsplek worden, een kennisplatform zijn maar ook een aanspreekpunt voor advies en opinies.

Om elkaar ook buiten de netwerkdagen te kunnen 'ontmoeten' zijn er verschillende mogelijkheden. Een [LinkedIn-groep](#) en een [Facebook-groep](#).

Het beleid: twee presentaties

Platform Onderwijs2032 *Onderwijs van de toekomst* | Joanneke Prenger

In januari is het [Eindadvies Ons Onderwijs2032](#) verschenen. De landelijke netwerken hebben input geleverd tijdens de dialoofase en de consultatiefase. Daarover is een artikel verschenen in [MeerTaal](#). Hoe het vervolg op dit Eindadvies vorm gaat krijgen is op dit moment nog niet bekend. De Onderwijscoöperatie is gevraagd met een voorstel voor een plan van aanpak te komen. Op <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/> houdt SLO de ontwikkelingen bij.

Er wordt veel gepraat over de toekomst van het schoolvak Nederlands en het moedertaalonderwijs:

- Vanuit de afdeling VO-Nederlands heeft SLO een vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van een eventuele herijking en mogelijke aanpassing van kerndoelen en examenprogramma's Nederlands: [Herziening leerplankader Nederlands vo. Rapportage vooronderzoek](#).
- De Meesterschapsteams hebben een manifest gepresenteerd: [Manifest Nederlands op school](#) Zij stellen een koerswijziging voor richting bewuste geletterdheid.
- De [Facebookgroep Leraar Nederlands](#) voor VO-docenten organiseert op zaterdag 18 juni een discussiebijeenkomst over de toekomst van het schoolvak. Alleen toegankelijk voor docenten.
- Een werkgroep is bezig met een beleidsadvies Taalunie waarin een overkoepelende visie (voor Nederland en Vlaanderen) moet worden uitgewerkt op rol, het belang en positie van taalbeleid en taal(vaardigheids)onderwijs Nederlands in de 21e eeuw. Twee vragen staan daarin centraal:
 - Hoe kan taal- en taalvaardigheidsonderwijs Nederlands bijdragen aan het verwerven van de vaardigheden nodig voor de 21e eeuw?
 - Wat betekent dat voor het curriculum zoals we dat vandaag kennen?

Voor het advies zal het onderwijsveld ook geraadpleegd worden. Ook leden van het Landelijk Netwerk Taal zullen hier voor benaderd worden. Het advies moet in januari 2017 verschijnen.

Taalunie *Schrijfonderwijs in de schijnwerpers* | Hella Kroon

Vergroot de kennis van leraren over effectief schrijfonderwijs. Dat is de hoofdlijn van het advies 'Schrijfonderwijs in de schijnwerpers', dat de Taalunie afgelopen oktober presenteerde naar aanleiding van zorgen over het niveau van schrijfvaardigheid van leerlingen in het basis- en voortgezet / secundair onderwijs, in Nederland en Vlaanderen. Hella Kroon (trainer/adviseur, APS) zat in de door de Taalunie ingestelde werkgroep die dit advies samenstelde en gaf een korte toelichting op het advies en de functie ervan.

- Download [de presentatie](#)
- Lees het advies [Schrijfonderwijs in de schijnwerpers](#)

Wetenschap en praktijk: een lezing

NT2 en meertaligheid | Frederike Groothoff

Frederike Groothoff is twee dagen per week werkzaam als leerkracht in groep 1/2 op Taalschool Het Mozaïek in Utrecht (www.taalschoolutrecht.nl). De andere dagen werkt ze aan haar PhD-project aan de Universiteit van Utrecht over woordenschatontwikkeling van jonge nieuwkomers. In haar presentatie vertelde ze aan de hand van haar praktijkervaringen en wetenschappelijke onderzoeken over haar inzichten en ideeën rond NT2 onderwijs aan nieuwkomers.

- Download [de presentatie](#)
- Kijktip de Franse documentaire [Tell Me How You Talk](#) over tweetaligheid (Engels ondertiteld)

De wetenschap: drie korte pitches en verdiepende workshops

Beestachtig goed leren schrijven met Tekster | Monica Koster & Renske Bouwer (Universiteit Utrecht)

Monica Koster en Renske Bouwer zijn als onderzoekers betrokken bij Tekster. Ze presenteerden deze lesmethode voor schrijven (voor groep 6 t/m 8) die ze voor hun promotieonderzoek naar schrijfonderwijs hebben ontwikkeld. Kern van Tekster is een schrijfstrategie waarmee leerlingen op een gestructureerde manier een aanpak leren voor het schrijven van teksten. In de pitch presenteerden ze de onderzoeksresultaten. In de workshop gaven ze en inkijkje in Tekster door middel van voorbeeldles, filmfragmenten en leerlingteksten. In gesprek met de zaal gingen ze in op belangrijke ingrediënten voor een effectieve schrijfles en prangende kwesties in het schrijfonderwijs.

- Download [de pitch](#)
- Download [de workshop](#)
- Bekijk het filmpje [Tekster in de klas](#)

Begrijpen van digitale teksten in het onderwijs | Eliane Segers

Eliane Segers is net benoemd als bijzonder hoogleraar Lezen en Digitale Media aan de Universiteit Twente, maar blijft ook werkzaam als universitair hoofddocent aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Haar onderzoek draait om het optimaliseren van het leren, met daarbij aandacht voor variatie in taal en cognitief vermogen van kinderen: variërend van kinderen met intellectuele beperkingen tot hoogbegaafde kinderen, als ook kinderen die Nederlands als tweede taal leren, kinderen met spraak- taalproblemen, en met (risico op) dyslexie. In haar presentatie gaf ze een overzicht van wat we uit onderzoek weten van hoe kinderen digitale teksten verwerken. Ze vertelde over eigen onderzoek rondom hypertextbegrip in de bovenbouw van het PO en de onderbouw van het VO, zowel bij kinderen in het regulier onderwijs als bij kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) als doof/slechthorende kinderen. In haar workshop ging Eliane met de aanwezigen in discussie over het begrijpend lezen van digitale teksten. Dit leverde mooie gesprekken op. De conclusie was duidelijk: er is meer onderzoek nodig op dit thema en het heeft onze interesse!

- In [Tijdschrift Taal](#) verschijnt het artikel *Begrijpend lezen van hypermedia* waarin de kern van Elianes verhaal nog eens wordt uitgelegd. Te downloaden vanaf 1 juni.

- Segers, E. (accepted, 2016). Hypermedia-begrip bij kinderen. [Tekstblad](#), 1.
- Segers, E. (2013). Meer leren van beeld en geluid. [Weten Wat Werkt en Waarom](#), 2(2), 6 - 13. Zoetermeer, Kennisnet.
- Leesmonitor - Het Magazine. [Digitaal lezen, anders lezen?](#)

De Bibliotheek op school werkt | Adriana Bus & Niels Bakker (Stichting Lezen) en José Peijen (Cubiss)

Adriana Bus is hoogleraar Orthopedagogiek aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit

Leiden. Ze is de promotor van Thijs Nielen, die op 26 januari promoveerde op het onderzoek *Aliteracy: Causes and solutions*. In dit onderzoek vergeleek Nielen een groep scholen die meedoet aan het programma de Bibliotheek op school met scholen die niet meedoen. Het belangrijkste verschil is dat scholen die meedoen aan het programma (met behulp van Bibliotheekondersteuning) meer boeken aanbieden en meer aandacht besteden aan hun collectie. Adriana ging in haar pitch in op 'onwillige lezers' en hoe je leesangst bij kinderen zou kunnen voorkomen.

In de bijbehorende workshop gingen Niels Bakker (Stichting Lezen) en José Peijen (Cubiss) verder in op het programma Bibliotheek op school-PO. Ze presenteerden de bouwstenen van dit programma en gingen in op de resultaten van de Leesmonitor die wordt ingezet om een (school)leesplan op te stellen.

- Nielen, T. en Bus, A. (2015) [Bibliotheek op School onder de loep](#). Leesmotivatie stimuleren. In *JSW* 8 april
- Nielen, T. Mol, S., Sikkema-de Jong, M. & Bus, A. (2015) [Waarom veel kinderen en adolescenten niet meer lezen](#) In: *4W: Weten Wat Werkt en Waarom*, Jaargang 4, nummer 1, december
- De publieksversie van het proefschrift van Thijs Nielen heet 'Onwillige lezers. Onderzoek naar redenen en oplossingen' en is te bestellen bij [Eburon](#).
- Download de workshop: [onderzoek](#)
- Download de workshop: [beleid](#)